

rol educativ și informativ pe care-l are, televiziunea își poate îmbunătăți serios programele. Există în televiziune profesioniști de înaltă calificare, oameni talentați care pot ridica, în toate sectoarele, calitatea muncii, așa cum se cere și în Expunerea la Congres a tovarășului Nicolae Ceaușescu : „*Programele televiziunii noastre trebuie să aibă un rol mai important în prezentarea unor filme și piese și a unor activități educative cu un bogat conținut, să stimuleze și să joace un rol mai activ în perfecționarea întregii noastre activități din acest domeniu.*”

Repertoriul cinematografic și teatral este încă ezitant, cu goluri importante și cu mari diferențe de calitate de la o săptămână la alta. Dacă „Telecinemateca” are, în general, o linie culturală respectabilă, filmele prezentate în restul săptămânii aduc nu o dată aerul mediocru și inuțil al producțiilor de duzină. Între filmele semnate de Kurosawa, Zeffirelli, Richardson, Cacoyannis și micile pelicule despre lăcuste, despre lupta dintre proprietarii de oi și proprietarii de vite, spectatorul din țara noastră a optat de mult și nu e nevoie să fie mereu rechemat la confruntare. Dacă s-a terminat (sperăm !) cu seriiale în care doi tineri bogătași se distrează vinând infractori sau în care o instituție subterană se distrează vinând farfurii zburătoare, ce rost are să înghițim, în compensație, western-uri

de pastişă, lipsite și de aura unui John Ford și de frumusețea aspră și riguroasă a „genului” ? Emisiunile cinematografice ale televiziunii sînt dintre cele mai populare și e bine ca aici selecția să aibă în vedere și educarea gustului spectatorilor, nu numai umplerea unor spații de emisie.

În ce privește teatrul, problemele sînt ceva mai complicate, mai ales în zona dramaturgiei contemporane. Cred că, alături de unii debutanți talentați și în locul unor diletanți netalentanți, ar trebui să intre mai activ în circuitul repertorial al televiziunii autori ca Al. Mirodan, Paul Everac, D. R. Popescu, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, Al. Voitin, iar autori ca Horia Lovinescu, Aurel Baranga, Iosif Naghiu, Marin Sorescu, Leonida Teodorescu să fie jucați și pe micul ecran, nu numai pe marile (sau micile) scene ale teatrelor. În felul acesta, s-ar realiza o substanțializare a repertoriului contemporan și o profesionalizare a teatrului de televiziune în latura sa dramaturgică. Nu pot fi dezbătute problemele importante ale realității contemporane în afara unor piese importante ale dramaturgiei contemporane. Prezența în repertoriul televiziunii a autorilor citați și a altora pe care ar fi meritat, poate, să-i citez ar fi hotărîtoare pentru calitatea emisiunilor de teatru.

CONȘTIINȚA DE SINE A UNUI POPOR, A UNEI NAȚIUNI

■ CORNELIU
MARCU LONEANU

— Faceți parte din cea mai tînără generație de dramaturgi. Cum ați întâmpinat lucrările Congresului educației politice și al culturii socialiste ?

— Congresul educației politice și al culturii socialiste, documentele sale au reîmprospătat și redimensionat viziunea noastră asupra educației și culturii. Evenimentul mi se pare firesc atît pentru stilul de lucru al conducerii noastre de partid și de stat, cît și avînd în vedere dinamismul extraordinar al României contemporane, al epocii actuale.

Educația și cultura nu sînt un combinat sau o hidrocentrală în construcție, cu termene calendaristice de început și de finalizare. Educația și cultura sînt fenomene în curs, și care, oricît le-am măsura în număr de școli, elevi, studenți, teatre, edituri, filarmonici, cărți, piese și formații de amatori, cifra de bilanț, de eficiență, nu poate fi socotită aritmetic, statistic. Finalitatea educației și culturii se numește conștiința de sine a unui popor, a unei națiuni. O conștiință de sine ce se avîntă tenace către telul unei civilizații superioare ce se poate

atinge numai prin muncă, deci și prin munca celor ce fac educație și creează cultură — educație politică și cultură socialistă.

Pentru mine, ca dramaturg, educație politică și cultură socialistă prin teatru înseamnă o „dare de seamă“ la zi cu privire la desfășurarea fenomenelor fundamentale ale acestei epoci românești. Adică, jarul timpului ce arde. Nu numai flăcările, nu numai luminozitățile mai mici sau mai mari. Jarul! Din ce materie este alcătuit, de ce dă flăcări, cit va da flăcări, cit de departe bat și vor bate aceste flăcări. Altfel spus, ce este azi România, ce este socialismul nostru, cum este el, cum arată pământul nostru, românesc — fizic, moral, spiritual —, ce se vede în cele 21 de milioane de oglinzi, cită dragoste, cită sacrificiu, cită nepricepere, cită suferință și bucurie, cită indiferență, cită resemnare, cită gingășie și cită brutalitate. Altfel nu ne crede nimeni, și efortul nostru este inutil și costisitor. Altfel, urmașii noștri, spectatorii de peste 25 de ani, ori istoricii teatrului, vor spune că lumea ce o construim azi e o joacă plăcută, că nu avem probleme de nici un gen și că, extrem de grav, a construi socialismul e lucru ușor. Jarul, deci. Chiar dacă dramaturgul este nevoit să intre în el, eventual descult.

— Cum se reflectă actualitatea în activitatea dumneavoastră de scriitor?

— Programul meu de lucru, de câțiva ani încoace, poartă titlul „Astăzi, a fi“. Sper să-l închei anul viitor. Concret, acest titlu rezumă trei piese, având în centrul lor trei oameni de azi, trei modele: un țăran, un muncitor și un intelectual. Mi-am impus acest examen sever încercând să răspund, măcar cu o replică tare, cu o emoție, poate cu o lacrimă, celor ce mi-au marcat profund biografia. Este vorba de o solidaritate organică, sentimentală cu acești oameni și cit este de bine că aceasta se împletește și cu optiunea mea politică!

Prima piesă este Comoara din deal. A doua se numește Simburi sub ziduri și în ea este vorba de un muncitor care participă la conducere, dar nu ca un orator specializat în rostirea unor declarații corecte și frumoase. Despre a treia piesă, închinată unui intelectual, cu alt prilej. Prîmul meu

mare câștig după Comoara din deal este că teatrele ce mi-au jucat piesa, începînd cu Naționalul din București, s-au solidarizat și ele cu temerara mea încercare, fapt ce demonstrează că sint solidarie ele însele cu oamenii despre care scriu. La rîndul lor, criticii de teatru au intuit și ei ceva, mi-au acordat atenție și am să mă străduiesc să nu-i dezmint.

În ultimii doi ani am scris o piesă închinată aniversării centenarului Independenței de Stat a României. Se numește **Românii și Ambasadorii**. Am scris-o la sugestia Teatrului Național din București. Sintem aproape gata cu definitivarea ei. Nu tratez în ea războiul pentru independență, ci ideea de independență, de neatîrnare, de permanență a poporului român și a României. Îndrăznesc și spun că prin această piesă încerc să desfășor o acțiune de cunoaștere, prin teatru, prin artă, a istoriei noastre. Nu toți cetățenii au timp să citească tratate arheologice, istorice, diplomatice etc. Ei trebuie totuși să știe ce scrie în acestea despre soarta și istoria noastră. Se cuvine ca și noi, dramaturgii, să le spunem unele lucruri pe parcursul a două-trei ore de spectacol. Și să-i determinăm ca, pe urmă, să caute singuri tratatele și în tratate.

— Locuiți în Pitești. În ce măsură sinteți și un dramaturg al teatrului din localitate?

— Acum vreo șapte ani, teatrul din Pitești mi-a jucat la „Atelier“-ul deschis în sala teatrului de păpuși piesa **Noaptea șoferilor**, în regia lui Radu Boroianu. Piesa a avut o soartă ciudată. Directorul de atunci al teatrului, C. Dinischiotu, regizorul spectacolului, interpreții și cu mine eram convinși că vom reuși. Și totuși... Pînă una-alta, am rescris piesa în întregime, se numește acum **Bărbați pe extreme**, poate, cu timpul, am să înțeleg ce s-a întîmplat.

Sînt informat că, pentru stagiunea viitoare, teatrul ar avea în vedere **Românii și Ambasadorii**. Să vedem. La Pitești există o foarte bună echipă de amatori condusă de consacratul și de mai multe ori laureatul regizor Valeriu Dobrin. Mă tot gîndesc să scriu o piesă pe măsura talentului lor. Mă tot gîndesc, și sînt tot pe gînduri...

Anchetă realizată de Paul Tutungiu